

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Universitetet i Oslo

For 2020

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig handel og rettferdig konkurranse mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, kvalitet, leveringssikkerhet, osv. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene får sine grunnleggende rettigheter oppfylt og at produksjonen ikke er til skade for miljøet.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet.

Rapporteringsmalen for medlemmer i offentlig sektor ble revidert 2013, blant annet for å gi et bedre og klarere bilde av medlemmenes arbeid med etisk handel i leverandørkjeden. Andre forhold som miljøvennlige innkjøp, sosial dumping og anskaffelse av rettferdig handel-merkede varer er også viktig, men ikke en del av denne rapporten.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Svein Stølen, rektor ved UiO**

Styret vedtok i sitt møte 14. mars 2017 «Prinsipper for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2017–2021». Disse prinsippene er tydelige på hvordan UiO skal vektlegge ivaretagelse av etikk- og samfunnsansvar i sine anskaffelser. UiO erfarer at en forutsetning for å lykkes er kapasitet som skapes gjennom kompetanse og samarbeid. UiO skaper kapasitet blant annet gjennom medlemskap i Grønt Punkt Norge AS, Nettverk for miljømerket innkjøp, Etisk handel Norge og Transparency International Norge. For UiO er kjernen i arbeidet å finne muligheter for å foreta «bedre valg». Som bidrag til å kunne gjøre «bedre valg» har vi hjelpemidler som kan benyttes i den enkelte anskaffelse og obligatorisk elektronisk utfylling av relevante felter i vårt konkurransegjennomføringsverktøy. Dette gjør at UiO kan identifisere risiko og iverksette relevante tiltak der det kan ha effekt. Forbedring og utvikling innen innkjøpsrelatert samfunnsansvar er et kontinuerlig arbeid som blant annet skapes gjennom deltakelse og diskusjon om relevante temaer i ulike nettverk og fora, både internt og eksternt. Dette holder bevisstheten oppe og vedlikeholder kompetansen i vår innkjøpsorganisasjon.

Med hilsen
Svein Stølen
rektor

Om virksomheten:

Navn:

Universitetet i Oslo

Antall ansatte:

8 229

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

2 268 612 527

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

3

Hvilke varer som omfattes:

Objektlagring/servere, multifunksjonsmaskiner og skrivere, HPC-anlegg.

Antall leverandører:

4

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

8 000 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Grappa for samfunnsansvar i anskaffelser

Stilling: Intern bistandsgruppe

Epost: innkjop-etikk@admin.uio.no

Telefon: 45 50 55 99

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2013

Kunnskap – ansvar – engasjement: For en bærekraftig verden

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Fortsette å stille etiske krav i anskaffelser og opprettholde dagens aktiviteter.	UiO stiller krav om oppfyllelse av ILO-konvensjonene i alle anskaffelser hvor dette er relevant. Der det identifiseres risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter skal også EHN/DFØs kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden benyttes og følges opp på så langt det lar seg gjøre.
Fortsette etisk kontraktsoppfølging og bevisst prioritere dette i en travel arbeidsdag.	Dette gjøres av den enkelte anskaffelsesrådgiver etter behov og så langt vedkommende har mulighet til å prioritere dette. Sammenlignet med et gjennomsnittså er det fulgt opp mindre i 2020. Grunnen til dette er ukjent, men tilfeldigheter, kapasitetshensyn og prioriteringer er blant flere variabler som kan bidra til en forklaring.
Videreføre arbeid med kompetanseutvikling på anskaffelsesområdet. Invitere til interne fora og delta på eksterne fora.	Det har ikke blitt avholdt interne fora som utelukkende har handlet om etisk handel i 2020. Det er heller ikke vært noen nevneverdig deltakelse i eksterne fora sammenlignet med et gjennomsnittså. Kapasitetshensyn og covid-19-pandemien er sannsynlige forklaringer til dette.

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
1. Videreutvikle og konstituere gruppa for samfunnsansvar som ble formet med nytt mandat i 2020.
2. Vurdere å slutte oss til, og muligens involvere oss ytterligere i, det EHN initierte prosjektet "Bærekraft 17".
3. Vurdere muligheten for en revidering av hvordan etiske krav skal stilles og følges opp og hvem som har ansvar for hva.
4. Vurdere muligheten til hvordan vi kan benytte Factlines best mulig i forbindelse med etisk handel når det gjelder risikokartlegging og oppfølging.

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Universitetsstyret har vedtatt dokumentet «Prinsipper for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2017-2021». I disse prinsippene er det tydelig hvordan UiO skal vektlegge ivaretagelse av etikk- og samfunnsansvar i sine anskaffelser. Vi følger også dokumentet "Etske retningslinjer for kjøp av varer og tjenester" som kommuniserer UiOs syn og retningslinjer for etisk handel. Begge disse dokumentene er revidert og fusjonert til i 2020 og vil sannsynligvis bli vedtatt av universitetsstyret i mars 2021.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Universitetsstyret har vedtatt dokumentet «Prinsipper for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2017-2021». I 2020 ble "Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2021–2024" revidert og avventer p.t. å bli vedtatt. Her fremgår det at vi har som mål å vedlikeholde og videreutvikle kompetanse ved å bl.a. videreføre arbeidet med kompetanseutvikling gjennom etablerte grupper innenfor miljø og etikk. Vi vil også øke kompetansen innen samfunnsansvar ved å bl.a. gjøre UiOs etiske regelverk for anskaffelser kjent overfor ansatte og leverandører ved å måle andelen anskaffelser hvor det er stilt etiske krav og miljøkrav og gjøre de reviderte etiske retningslinjene kjent gjennom innkjøpsfora, superbrukerfora samt oppfølgingsmøter med kjøpende enheter, innta de reviderte retningslinjene som en del av konkurransedokumentene i alle anskaffelser og undersøke våre leverandørkjeder via Factlines.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Som en del av årsrapporteringen rapporteres det bl.a. om antall konkurranser med etiske krav.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

Vi hadde tidligere ei gruppe kjent som "etikkgruppa". Denne har i 2020 blitt fornyet med et nytt mandat og nytt navn – gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser. Bl.a. pga. kapasitetshensyn er gruppa ikke konstituert og er p.t. i en videreutviklingsfase. Det er et av målene at gruppa skal konstitueres og videreutvikles i 2020. Det er denne gruppa som i utgangspunktet vil ha ansvaret for å bistå anskaffelsesrådgiverne med råd vedrørende etisk handel i anskaffelser. Gruppa består p.t. av fem personer med delvis ulik kompetanse og tilhørighet innad i organisasjonen.

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Utover det å kunne søke bistand hos den ovennevnte gruppa for samfunnsansvar i anskaffelser, så er det i utgangspunktet den enkelte anskaffelsesrådgiver som selv må stille krav i sine konkurranser og følge opp sine avtaler. Flesteparten av anskaffelsesrådgiverne er lokalisert sentral i seksjon for innkjøp, men det er også flere anskaffelsesrådgivere som er lokalisert rundt på tre andre fakulteter/enheter.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevede tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Mange innkjøpere har sertifisert seg innen offentlige anskaffelser (SOA Basis), utover dette har det ikke vært deltakelse på spesifikke kurs hvor økt kunnskap om etisk handel har vært hovedmålet.

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Ja. Det har blitt foretatt en spørreundersøkelse hvor flere innkjøpere har svart at de har behov for opplæring/kompetanse om etisk handel i anskaffelser. Tilbakemeldingen handler om et generelt behov for opplæring/kompetanse, ønske om å holde seg oppdatert i et felt som er i stadig utvikling, vite hvordan man best mulig foretar risikovurdering og hva man kan møte i oppfølgingen av etiske krav og hva man skal gjøre ved avvik. Noen nevner også at de ønsker å gå på kurs e.l. om etisk handel når de har anledning til dette og at de vil ta den kommende modulen om etisk handel i SOA (sertifiseringsordningen for offentlige anskaffelser).

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

UiO har en sjekkliste som alle anskaffelsesrådgivere skal bruke i vurdering av etiske krav i konkurranser. I tillegg bruker vi leverandørene som en kilde til informasjon om markedet. Blant annet blir nettsidene til DFØ, EHN, ITUC og US Department of Labor benyttet. I enkeltsaker kan det foreligge mindre systematiske, men etterrettelige kilder for risiko. Resultatet av risikoanalysen blir lagt til grunn ved kartleggingen.

2.2 Etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Objektlagring	Rammeavtale	1	Nei	Ja	Ja
Multifunksjonsmaskiner og skrivere	Rammeavtale	1	Nei	Ja	Ja
HPC-anlegg	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Egen mal mht. tildelingskriterier og krav i konkurransene; EHN/DFØs mal mht. oppfølging.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

UiO stiller krav om bl.a. oppfyllelse av ILO-konvensjonene i alle anskaffelser hvor det er relevant, utover dette har ingen enkeltprodukter vært gjenstand for spesifikk kontraktsoppfølging i 2020.

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

UiO stiller krav om bl.a. oppfyllelse av ILO-konvensjonene i alle anskaffelser hvor det er relevant. I 2020 har UiO inngått avropsavtaler om objektlagring og multifunksjonsmaskiner og skrivere hvor leverandørene har måttet redegjøre for hvordan de sørger for god etisk standard i sine leverandørkjeder.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

I forbindelse med kontraheringen av de ovennevnte avropsavtalene har 7 leverandører måttet redegjøre for hvordan de sørger for god etisk standard i sine leverandørkjeder.

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Fint med standardiserte krav og skjema for oppfølging, men både risikokartlegging og oppfølging kan være omfattende og tidkrevende avhengig av anskaffelsen og kan dermed ende opp med å bli nedprioritert i konkurranse med andre oppgaver. Isolert sett er det egentlig ikke noe problem å stille spørsmål, men det kan være vanskelig å tolke og følge opp svar. En annen ting er hvordan en skal følge opp avvik, spesielt hvis det er en leverandør vi er avhengig av, men som ikke nødvendigvis er avhengig av oss.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Åpenhet, aksept og oppmuntring for deltaktelse på kurs, seminarer og workshops når den enkelte har anledning til det.	Øke kompetanse: Alle anskaffelsesrådgiverne som ønsker kan i utgangspunktet delta på relevante kompetansehevende kurs, seminarer e.l. dersom det skulle dukke opp.	Anskaffelsesrådgiverne.
I forbindelse med en revisjon av prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO så har flere av anskaffelsesrådgiverne bidratt med innspill til bl.a. etisk handel og hvordan dette skal ivaretas i den nye utgaven.	Forankring og bevisstgjøring om anskaffelsesmessige fokusområder og aktualiteter.	Anskaffelsesrådgiverne, ledelsen, leverandørene, allmennheten.

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Innkjøpsfora, superbrukerfora, interne nettsider, seksjonsmøter og nyhetsoppdateringer.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Innkjøpsfora, anbudskonkurranser, leverandørsamlinger/befaringer/konferanser/statusmøter og årlig nettverkssamling for UiB, UiO, UiT og NTNU (utgikk i 2020).

Kontakt:

Universitetet i Oslo

Grappa for samfunnsansvar i anskaffelser

innkjop-etikk@admin.uio.no

45 50 55 99